

07.10.²⁰²⁶ — 10.01.²⁰²⁷

Melanie Smith, fotograma d'Axolotl, 2025

Només una cosa era estranya,
continuar pensant com abans.

Melanie Smith

IVAM

Comissariat
Helena Chávez Mac Gregor

Coordinació
Ramon Escrivà

Disseny museogràfic
Germen Estudio / Giacomo Castagnola, Erik López

Com es viu una extinció?
Com es percep? Com es veu?
Com se sent? Com es pensa?
És igual l'extinció d'un caragol
que la d'un axolot? Com
aniran notant ells mateixos la
seua desaparició? S'adonaran
que cada vegada en queden
menys? Reconeixeran que
cada vegada s'assemblen més
entre si? Notaràs que t'estàs
quedant a soles?

Melanie Smith i Patricio Villareal, fotograma de *Tixinda*, 2025

Només una cosa era estranya, continuar pensant com abans reunit prop de 40 obres de les dues últimes produccions de l'artista britànica-mexicana Melanie Smith: *Axolotl* (2025) i *Tixinda* (2025). Tots dos projectes giren al voltant de dos animals en perill d'extinció, d'una banda, *Ambystoma mexicanum*, conegut també com a axolotl mexicà, un amfibi endèmic de la vall de Mèxic del qual queden entre 500 i 1.000 individus en el seu hàbitat natural; de l'altra, el *Plicopurpura pansa*, o caragol porpra, un animal que històricament ha tenyit les teles de porpra en diferents geografies i que hui només habita, també en perill, a les costes d'Oaxaca, a Mèxic.

A partir d'una pregunta sobre la mirada i la imatge, l'artista busca, amb diferents mitjans com la pintura, el dibuix, l'escultura i el vídeo, maneres d'apropar-se a estes formes de vida sense generar representacions deterministes. Són recorreguts per diferents escales de visió i perspectives que li permeten jugar amb les imatges per a proposar un acostament a la capacitat d'agència pròpia de l'animal, des de la seua corporalitat, la seua plasticitat i el seu color; en definitiva, des de la seua manera particular d'existir.

Amb estes obres, Smith articula una sèrie de preguntes sobre la relació entre cultura i naturalesa, tot posant en qüestió una idea de separació i evocant una poètica que convida a una altra manera de mirar, potser més empàtica, més curiosa, que vol, dins dels límits del mateix art, intentar aprendre dels altres éssers amb els quals convivim.

Melanie Smith, *Animation drawing for Axolotl 2*, 2025
Tècnica mixta sobre paper per a aquarel·la, 38 x 67 cm

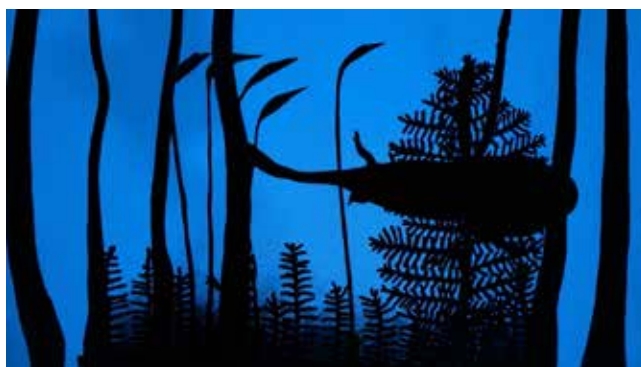
Melanie Smith, *Animation drawing for Axolotl 32*, 2025
Tècnica mixta sobre paper per a aquarel·la, 19,5 x 35 cm

Melanie Smith, *Animation drawing for Axolotl 29*, 2025
Tècnica mixta sobre paper per a aquarel·la, 19,5 x 35 cm

Ambystoma

Els axolots pertanyen al gènere *Ambystoma*. De les 33 espècies identificades a Amèrica del Nord, 18 es troben en el territori que ocupa Mèxic i 17 són endèmiques. Els axolots, igual que les salamandres, tenen una extraordinària capacitat de regeneració. Poden regenerar músculs, ossos, nervis i òrgans complets del seu cos tantes vegades que siga necessari. Esta plasticitat també els ha conferit una gran capacitat de metamorfosi. De les 17 espècies endèmiques de Mèxic, 7 es transformen en salamandra. Això significa que passen de ser animals aquàtics, amb respiració branquial, a animals terrestres, amb respiració pulmonar. Espècies, com *altamirani* o *velasci* poden transformar-se o no en salamandra, depenent de les condicions ambientals i subjectives; d'altres, com *mexicanum*, viuen tota la vida en un estat amb trets larvaris, anomenat neotènia. Açò implica que, a més de no transformar-se, no necessiten perdre els seus trets juvenils per a reproduir-se. Estos últims, en la seua versió «rosada» o albina, s'han convertit de sobte en un símbol de la Ciutat de Mèxic. Apareixen en bitllets, aplicacions digitals i vehicles policials del govern de la ciutat, així com en samarretes, peluixos, clauers i una infinitat de productes. Tot i que la ciutat «s'axolotitza», un terme emprat per les autoritats municipals amb una finalitat cosmètica, es calcula que només en queden 500 individus al seu hàbitat natural. Mentre la seua imatge es reproduïx sense parar, ells s'extingixen en llibertat.

Melanie Smith, fotogrames d'*Axolotl*, 2025

Plicopurpura pansa

El caragol porpra o caragol de tinta, també anomenat *tixinda* en la llengua ñuu savi, és un mol·lusc que habita a les costes del Pacífic, des de Baixa Califòrnia fins al Perú. La seua peculiaritat és que secreta una «llet» blanca per a immobilitzar les seues preses que, amb la llum del sol, canvia de color a porpra i impregna les superfícies que toca. Encara que en moltes civilitzacions diverses espècies de caragols de roca marins s'han utilitzat per a teyir, actualment queden pocs llocs on es continuen mantenint processos tradicionals que en permeten la coexistència. Un d'ells és la comunitat mixteca de Pinotepa de San Luis, l'activitat principal de la qual, tant cultural com econòmica, és el teyit i el teixit d'huipils amb este color. A diferència d'altres agents extractius, els seus habitants munyen la tinta del caragol directament sobre fibres de cotó sense fer mal a l'animal. Ho fan sobre les roques de la mar i, quan les fibres han quedat impregnades de tinta, tornen a deixar el caragol al mateix lloc on l'han trobat. Esta comunitat s'ha desenvolupat al voltant de l'animal i la seua cosmovisió incorpora tant el seu aprofitament com la seua protecció.

El *Plicopurpura pansa* es troba en perill d'extinció a causa dels canvis de temperatura, l'acidificació i la dinàmica de l'oceà, així com per la disminució de les espècies que constitueixen el seu aliment. També està amenaçat per l'extracció no sostenible duta a terme per empreses productores de tint. Què passarà amb el porpra quan s'extingisquen?

Melanie Smith, fotogrames de *Tixinda*, 2025

Melanie Smith, fotograma de *Tixinda*, 2025

Biografia Melanie Smith

Melanie Smith va nèixer a Anglaterra en 1965. Viu i treballa entre la Ciutat de Mèxic i Londres. El seu treball en diversos mitjans ha reflectit el camp estès de la pintura dins de la història de l'art i el seu garbull amb la imatge en moviment. En peces anteriors il·lustra les idiosincràsies de les multituds, el caos i formes aberrants dins de l'urbanisme. L'espiral és una forma recurrent com a manera de pensar; treballant com una doble hèlice constel·la relacions entre la ciutat, el cos, l'arqueologia, la tragicomèdia i la naturalesa. Ella està interessada en els fragments que no se sumen o històries que no tenen ni principi ni fi, a més de produccions arrere de l'escenari que al·ludixen a la farsa política. En gran part el seu treball destrueix qualsevol significat racional de producció, com una manera de pensar en formes contingents.

El seu treball ha sigut exposat en nombroses institucions incloent PS1 i MOMA, Nova York; Hammer Museum, Los Angeles; Tate Britain, Tate Liverpool i Tate Modern, Londres; Hamburger Bahnhof, Berlín; Museu Tamayo i MUCA Campus UNAM, Ciutat de Mèxic; Museu Amparo, Poblà; The Modern, Fort Worth, SITE Santa Fe Biennial, Santa Fe. En 2011 va representar a Mèxic en la 54th Biennial de Venècia. Una exhibició panoràmica del seu treball va ser mostrada en Milton Keynes Gallery, Milton Keynes, en 2014 viatjant al CAC, Vilnius i Museum Bijmans, Rotterdam. En 2018 va ser inclosa en la Biennial de Liverpool. Melanie Smith: Farsa i Artifici es va presentar en el MACBA, Museu d'Art Contemporani de Barcelona en 2018 i en 2019 va viatjar al MUAC, Museu Universitari d'Art Contemporani, UNAM, Ciutat de Mèxic i Museu Amparo, Poblà, Mèxic.

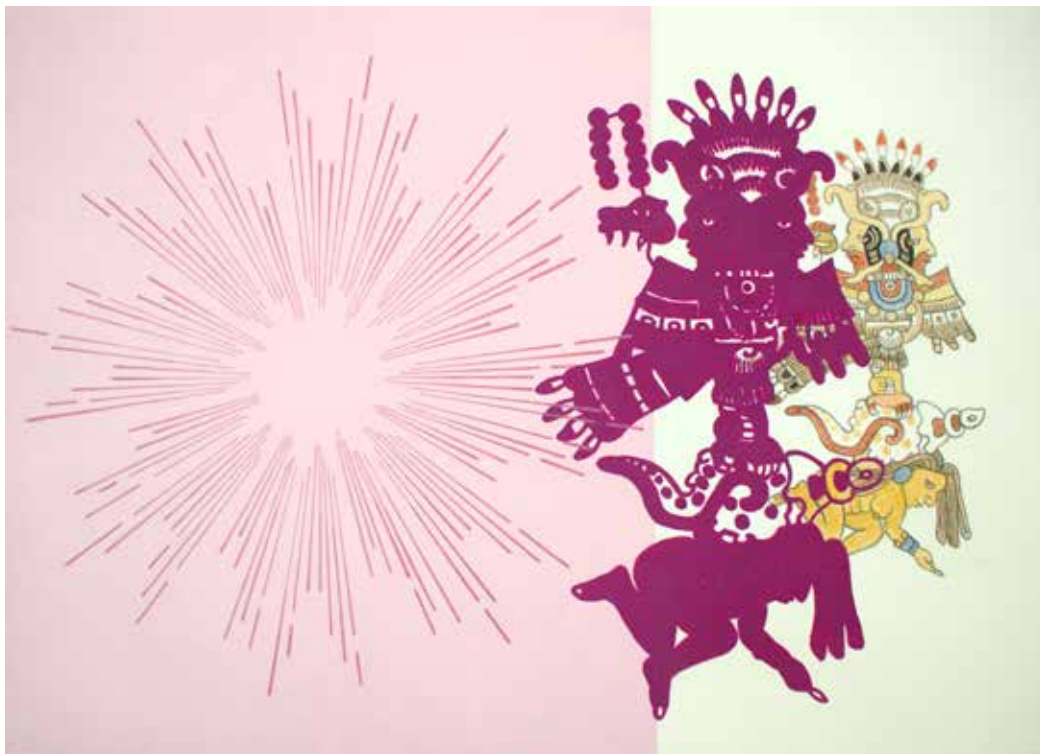
Melanie Smith, maqueta per a *Tixinda 12*, 2025
Tècnica mixta

Melanie Smith, fotograma de *Xochimilco*, 2025

Melanie Smith, *Animation drawing for Axolotl 50*, 2025
Tècnica mixta sobre paper per a aquarel·la, 19,5 x 35 cm

Melanie Smith, *Tixinda VIII*, 2025
Acrílic sobre paper, 35 x 50 cm

Activitats

Presentació i inauguració de l'exposició
*Només una cosa era estranya, continuar
pensant com abans. Melanie Smith*

Data: 7 d'octubre de 2026

Horari: 19h. Presentación de la exposición mediante una conversación entre la artista, Melanie Smith, y la comisaria, Helena Chávez Mac Gregor, en el auditorio del IVAM Presentació de l'exposició mitjançant una conversa entre l'artista i la seua comissària, Helena Chávez Mac Gregor, a l'auditori de l'IVAM

20h. Inauguració i còctel

Contacte

Departament de Comunicació IVAM
comunicacion@ivam.es

ivam@ivam.es
963 176 600
Guillem de Castro, 118
46003 València

Dimarts a diumenge de 10:00 a 19:00 hores
Dilluns tancat
Consultar festius i altres excepcions

ivam.es